

TÜRK
SOSYOLOJİSİNİN TANIĞI:
CAHİT TANYOL

Yazar

Doç. Dr. Ümmet ERKAN

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-7275-98-9

Kitap Adı

Türk Sosyolojisinin
Tanığı: Cahit Tanyol

Yazar

Ümmet ERKAN

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

SOC026000

DOI

10.37609/akya.549

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. CAHİT TANYOL'UN HAYATI VE SOSYOLOJİ GÖRÜŞLERİ.....	15
2.1. Tanyol'a Göre Türkiye'de Sosyoloji.....	29
3. TANYOL'UN SİYASET VE TOPLUM GÖRÜŞLERİ.....	33
3.1. Tanyol'a Göre Osmanlı'dan Günümüze Siyaset ve Toplum.....	36
3.1.1. Sömürgeciliğin İlk Belgesi Tanzimat Fermanı	37
3.1.2.II. Abdülhamit Dönemi Reformlar ve Jön Türk Hareketi.....	40
3.1.3. Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve Atatürkçü Yönetim Anlayışı	46
3.1.4.Demokrat Parti Dönemi.....	52
3.1.5. 27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi ve Yeni Anayasa Tartışmaları	55
3.1.6. 12 Mart Askeri Müdahalesi	60
3.1.7. 12 Eylül Askeri Müdahalesinden 2000'lere Türkiye'de Siyaset.....	63
3.1. Kürt Sorunu, Sosyalizm ve Demokrasi	68
3.2.1. Kürt Sorunu.....	68
3.2.2. Sosyalizm	70
3.2.3. Demokrasi	80
4. TANYOLA GÖRE DİN, AHLAK VE LAİKLİK.....	85
4.1. Din ve Büyü	87
4.2. Türkçe Ezan ve Türkçe İbadet	96
4.3. Din ve Demokrasi	98
4.4. Din ve Laiklik	100
4.5. Şeriat ve Teokrasi	103

İçindekiler

4.6. İrtica.....	106
4.7. Türban Bir Simge mi?.....	110
4.8. Örf, Adet ve Ahlak.....	113
5.1. Karataş Köyü Monografisi (1948).....	121
5. TANYOL'UN SAHA ÇALIŞMALARI	121
5.2.Elifoğlu Köyü Monografisi (1951-1964)	122
5.3. Peşke Binamlısı Köyü Monografisi (1956)	124
5.4.Eylen Köyü Monografisi (1965)	125
5.5.Traktör Giren 50 Köyde Nüfus Hareketlerinin ve İçtimai Değişimlerin Kontrolü (1950-1955).....	127
6.SONUÇ	129
EK-1	133
7.KAYNAKLAR.....	143

ÖNSÖZ

Türk sosyoloji kürsüsü dünyanın en eski sosyoloji kürsülerinden biridir. İstanbul Darülfünun'da ilmi içtimaiyat (sosyoloji) kürsüsünü kuran Ziya Gökalp'tır. Gökalp'in kurmuş olduğu sosyoloji kürsüsü bugün yüz yılı aşan bir geçmişe sahiptir. Gökalp'tan sonra bölümde sosyoloji derslerini Ahmet Şuayip sürdürmüştür. 1933 Üniversite reformu ile kapanan sosyoloji kürsüsünü yeniden kuran Hilmi Ziya Bey'dir. Hilmi Ziya Bey'in felsefe, teoloji ve sosyoloji bağlamındaki çalışmaları Türk sosyolojisine büyük katkılar sağlamıştır. Hilmi Ziya Bey tarafından felsefe kürsüsüne asistan olarak alınan Cahit Tanyol, kürsünün 1960 ile 1980 yılları arasına damgasını vurmuştur. Hilmi Ziya, Z. Fahri Fındıkoğlu gibi hocalardan ilham alan Tanyol, kendine özgü (sui generis-nevi şahsına münhasır) bir toplumbilimcidir. Onun hayatı Türk sosyolojisinin serencamını gösterir. Tanyol'u anlamak hem Türkiye'nin sosyal dokusunu hem siyasal gerilimlerini hem de din-devlet ilişkilerini anlama açısından hayati önem taşır.

Bu kitap Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde hazırlanmış Yüksek Lisans tezinin yeniden gözden geçirilip, özetlenmiş biçimidir. Daha rafine bir biçim kazanması için tekrara yol açan bölümler çıkarılmış, daha sade bir içerik elde edilmiştir. Bu çalışma aynı zamanda hocam olan Cahit Tanyol'un düşünce dünyasını anlamaya yönelik bir çabadır. 11 Ağustos 2020 tarihinde yitirdiğimiz bu değerli insanın çok az incelemeye konu olması bizi bu araştırmayı yapmaya sevk etti. Bu amaçla Tanyol'un arşivlerde kalmış yazıları bulunup gün yüzüne çıkarılmış, onun özel kütüphanesindeki bazı seçme eserlere ulaşılmıştır. Tanyol'la iki kez İstanbul Moda'daki evinde görüşme yapılmıştır. Bu görüşmenin transkripsiyonu kitabın sonuna eklenmiştir.

Bu kitap için her şeyden önce değerli hocam Cahit Tanyol'a ve onun çok kıymetli eşi Fethiye Hanım'a teşekkür ediyorum.

Önsöz

Onu yakın zamanda kaybettik. Ruhu şâd olsun. Bu kitabın hazırlanmasında tez danışmanlığımı üstlenmiş ve çok değerli bir insan olarak değerli katkılar sunmuş hocam Prof. Dr. Güliz ERGİNSOY’a teşekkürü bir borç biliyorum. Ayrıca bu kitabı yakın zamanda kaybettiği kıymetli annem Semiye ERKAN’a ithaf ediyorum. Nurlar içinde yat annem. Tanyol’un bazı yazılarına ulaşmam için arşivlerini açan TÛTSAV vakfına da teşekkür ediyorum.

Bu kitabın hem Türk sosyolojisinin en uzun soluklu kürsüsü olan İstanbul sosyoloji kürsüsü hem de Türk sosyolojisinin belirli bir dönemini anlama açısından önemli katkılar sunacağını düşünüyoruz. Ülkemizin temel sorunlarını anlama açısından sosyolojinin sağlayabileceği katkılara olan inancımızı sürdürüyoruz.

Ümmet ERKAN

2020

Bartın

7.KAYNAKLAR

Kitaplar

- Ahmad, Feroz (1996). Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980). Ahmet Fethi (Çev.). 2. Baskı, İstanbul: Hil Yayınları.
- Ahmad, Feroz (1999). İttihatçılıktan Kemalizm'e. Fatmagül Berktaş (Çev.). 4. Baskı. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Ahmad, Feroz (2002). Modern Türkiye'nin Oluşumu. Yavuz Alogan (Çev.). 2. Baskı İstanbul: Doruk Yayınları.
- Ahmad, Feroz (2004). İttihat ve Terakki (1908-1914). Nuran Yavuz (Çev.). 6. Baskı. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Aron, R. (2010). Sosyolojik Düşüncenin Evreleri. Korkmaz Alemdar (Çev.). İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Atatürk, M. Kemal (1997). Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I, II, III. Ankara: Atatürk Araştırmaları Merkezi.
- Bottomore Tom & Nisbet, Robert (1990) Sosyolojik Çözümlemenin Tarihi. Ankara: V Yayınları.
- Berkes, Niyazi (1973). Türkiye'de Çağdaşlaşma, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Birinci, Ali (2003). Üniversitede İlim ve Ahlak, Cahit Tanyol ve Sosyoloji. Ankara: Vadi Yayınları.
- Çav, Erkan & Kovanlıkaya Çağlayan (2010). Türk Sosyolojisinde Üç Bilim İnsanı. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Demolins, Edmond (2017). Anglosaksonların Üstünlüğün Sebepleri Nelerdir? A. Fuad, A. Naci (Çev.). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Durkheim, Emile (1994). Sosyolojik Yöntemin Kuralları. Enver AYTEKİN (Çev.). İstanbul: Sosyal Yayınları.
- Erkan, Ümmet (2018). Türk Milliyetçiliğinin Doğuşu: Türk Yurdu Dergisi, Ankara: Akademisyen Yayınları.
- Erkan, Ümmet (2020). "Siyasetin Bağımlılığı ve Özerkliği: Ortodoks/Neo/Post-Marxizm". Siyaset Sosyolojisi İçinde, Musa Yavuz Alptekin (Ed.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Fesch, Paul (1999). Abdülhamid'in Son Günlerinde İstanbul. Erol Üyepazarcı (Çev.). İstanbul: Pera Yayınları.

- Gökalp, Ziya (2005). *Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak*. İstanbul: Akvaryum Yayınları.
- İnan, Afet (1989). *İzmir İktisat Kongresi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Kaçmazoğlu, H. Bayram (1999). *Türk Sosyoloji Tarihi Üzerine Araştırmalar*, İstanbul: Birey Yayınları.
- Kaçmazoğlu, H. Bayram (2000). *27 Mayıs'tan 12 Mart'a Türkiye'de Siyasal Fikir Hareketleri*, 2. Baskı, İstanbul: Birey Yayınları.
- Kaçmazoğlu, H. Bayram (2001). *Türk Sosyoloji Tarihine Giriş*, 1. Baskı, İstanbul: Birey Yayınları.
- Kaynar, Reşit (1991). *Mustafa Reşit Paşa ve Tanzimat*, Ankara: TTK Yayınları.
- Kösemihal, N. Şazi (1989). *Sosyoloji Tarihi*, 4. Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kümbetoğlu, Belkıs (2005). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*, 1. Baskı, İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Lewis, Bernard (2007). *Modern Türkiye'nin Doğuşu*. Dr. Metin Kıratlı (Çev.). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Mardin, Şerif (1990). *Türkiye'de Toplum ve Siyaset*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mardin, Şerif (1995). *Türkiye'de Din ve Siyaset*, 4. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mardin, Ş. (2003). *Jön Türklerin Siyasi Fikirleri*, 10. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mardin, Şerif (2009). *Yeni Osmanlı Düşüncesinin Doğuşu*. Mümtaz'er Türköne-Fahri Unan-İrfan Erdoğan (Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ortaylı, İlber (2016). *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Schroeder, Ralph (1996). *Max Weber ve Kültür Sosyolojisi*, Mehmet Küçük (Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Sezal, İhsan (2002). *Sosyolojiye Giriş*. İstanbul: Martı Kitap Yayınevi.
- Şeriati, Ali (1980). *İslam Sosyolojisi Üzerine*. Kâmil Can (Çev.). İstanbul: Düşünce Yayınları.
- Swingewood, Alan (1998). *Sosyolojik Düşüncenin Kısa Tarihi*, Osman Akınhay (Çev.). Ankara: Bilim Sanat Yayınları.
- Tanyol, Cahit (1954). *Sanat ve Ahlak*. İ.Ü.E.F. Yayınları. No:577,
- Tanyol, Cahit (1960). *Sosyal Ahlak: Laik Ahlak'a Giriş*. İ.Ü.E.F. Yayınları No: 848. İstanbul.
- Tanyol, Cahit (1969). *Kurtuluş ve Fetih Destanı*. İstanbul: Gün Matbaası.
- Tanyol, Cahit (1970). *Sosyolojik Açından Din, Ahlak, Laiklik ve Politika Üzerine Diyaloglar*. İstanbul: Okat Yayınevi.
- Tanyol, Cahit (1981). *Atatürk ve Halkçılık*, 1. Baskı, Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Tanyol, Cahit (1985). *Türk Edebiyatında Yahya Kemal*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tanyol, Cahit (1989). *Neden Türban (Şeriat ve İrtica)*, 2. Baskı, İstanbul: Gendaş Yayınları.
- Tanyol, Cahit (1990). *Çankaya Dramı*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Tanyol, Cahit (1994). *Laiklik ve İrtica*, 2. Baskı, İstanbul: Altın Kitaplar.
- Tanyol, Cahit (1998). *Schopenhaur'da Ahlak Felsefesi*. İstanbul: Gendaş Yayınları.
- Tanyol, Cahit (1999). *Türkler ve Kürtler*. İstanbul: Gendaş Yayınları.

- Tanyol, Cahit (2003). Hoca Kadri Efendi'nin Parlamentosu. İstanbul: Gendaş Yayınları.
- Tanyol, Cahit (2007). O Zaten Yoktu. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Tanyol, Cahit (2012). Mamato: Bir Mücadele Öyküsü. Eşkıyalıktan Çete Reisliğine: Mahmut Karayılan. İstanbul: Piya Art Yayınları.
- Tevfik, Ebuzziya (2006) Genç Osmanlılar. İstanbul: Pegasus Yayınları.
- Thompson, Ian (2004). Odaktaki Sosyoloji. Bekir Zakir Çoban (Çev.). İstanbul: Birey Yayıncılık.
- Thompson, Paul (1999). Geçmişin Sesi- Sözlü Tarih. Şehnaz Layıke (Çev.). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tiryakian, Edward A. (1990) "Emile Durkheim". Ceylan Tokluoğlu (Çev.). Sosyolojik Çözümlemenin Tarihi. Tom Bottomore & Robert Nisbet (Ed.). Ankara: V Yayınları.
- Tunaya, T. Zafer (2001). Türkiye'de Siyasal Gelişmeler (1876-1938). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Tunçay, Mete (1981). Türkiye Cumhuriyeti'nde Tek Parti Yönetiminin Kurulması (1923-1931). Ankara: Yurt Yayınları.
- Turner, Bryan (2014). Klasik Sosyoloji, İdil Çetin (Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ünsaldı, Levent & Geçgin, Ercan (2003). Sosyoloji Tarihi Dünyada ve Türkiye'de. İstanbul: Heretik Yayınları.
- Ülken, H. Ziya (1994). Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi. 4. Baskı. İstanbul: Ülken Yayınları.
- Wach, Joachim (1995). Din Sosyolojisi. Ünver Günay. 1. Baskı. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- Uygun, Hamza (1996). "Cahit Tanyol". Emre Kongar (Haz.). Türk Toplum bilimcileri. İstanbul: Remzi Yayınları.
- Yörükkan, Turhan & Ayda (2003). Üniversite'de İlim ve Ahlak. Ali Birinci (Haz.). Ankara: Vadi Yayınları.
- Zürcher, E. Jan (2004). Modernleşen Türkiye'nin Tarihi. Yasemin Saner Gönen (Çev.). 17. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.

2.1. Makaleler

- Berkes, Niyazi (1940). "Bir Araştırma İlmi Olarak Sosyoloji". Siyasi İlimler Mecmuası. 107, 547,548.
- Boran, Behice (1943). "Sosyolojide Bocalamalar". İnsan Mecmuası. 21-22, 10.
- Boran, Behice (1962). "Marksist Metot Nedir?". Yön Dergisi. 50, Kasım: 13.
- Comte, Auguste (1966). "Pozitif Felsefe Dersleri". Ü. Meriç (Çev.). Sosyoloji Dergisi, Sayı: 19-20. s: 213-258.
- Erkan, Ümmet (2016). "Şarkiyatçılığın Tarihsel, Felsefi Temelleri ve Garbiyatçılık". Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi. 1 (1). 51-76.
- Erkan, Ümmet (2017) "İbn Haldun Sosyolojisinde Tasavvuf". Academic Platform Journal of Academic Research, 1(1). 85-93.
- Erkan, Ümmet (2019). "Pozitivist ve Liberal Sosyoloji Görüşleri: Ahmet Rıza ve Sabahattin Bey'in Görüşlerinin Karşılaştırmalı Analizi", Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi. (VI): 11.

- Faik, Bedii (4 Nisan 1963). “Üniversite Bu Adamın Çiftliği midir?”, Dünya Gazetesi.
- Gökalp, Ziya (1913). “Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak I”. Türk Yurdu, 2 (35). 7 Mart 1329 (20 Mart 1913).
- Kılıçzâde Hakkı (1328). “Pek Uyanık Bir Uyku”, İctihat. No:55, (21 Şubat 1328)
- Kösemihal, Nurettin Şazi (1966). “Kürsümüzün 50. Yıl dönümü Münasebetiyle Ziya Gökalp”, Sosyoloji Dergisi. 19-20. 260-263.
- Solmaz, Mehmet (1962). “Cahit Tanyol ile Bir Söyleşi”, Gaziantep Kültür Dergisi, 5. Ekim: 231-233.
- Tanyol, Cahit (4 Temmuz 1948). “ İslamiyet’te Laiklik Mümkün müdür?”. Son Telgraf Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (18 Temmuz 1948). “ İslamiyet’te Laiklik Nasıl Düşünülmelidir?», Son Telgraf Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1949). “Prens Sabahattin’in İctimai Monografisi”. Sosyoloji Dergisi, 4-5, 145-175.
- Tanyol, Cahit (15 Eylül 1950). “ Eğitim Davamız II”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (29 Eylül 1950). “Milli Terbiye ve Aşağılık Duygusu”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (4 Temmuz 1951). “Sabahattin Bey ve Demokrasi”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (27 Temmuz 1951). “Nizip Müftüsü”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (5 Ekim 1951). “Demokrasi ve Basın”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (16 Kasım 1951). “Din Bezirganları”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (30 Kasım 1951). “Hayat ve Laiklik Karşısında İslamiyet”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (28 Aralık 1951). “Yiğitler Burcu Gaziantep”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1952). “Baraklarda Örf ve Adet Araştırmaları”. Sosyoloji Dergisi, 7, 71-108.
- Tanyol, Cahit (10 Temmuz 1952). “Örfe ve Adet Değişimleri”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1953). “Baraklarda Örf ve Adet Araştırmaları”. Sosyoloji Dergisi, 8, 126-136.
- Tanyol, Cahit (10 Nisan 1953). “Organize Kuvvetler”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (17 Nisan 1953). “Modern Organize Kuvvetler”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (3 Temmuz 1953). “Softalık Nedir?”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (18 Eylül 1953). “Türkmenler ve Bir Araştırmacı”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (30 Ekim 1953). “Atatürk ve Eseri”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (10 Kasım 1953), “Atatürk Şuuru”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (7 Mayıs 1954). “Siyasi Partilerimizin Tahlil ve Tenkidi”. Yeni Sabah Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1954). “Baraklarda Örf ve Adet Araştırmaları”. Sosyoloji Dergisi, 9, 67-97.
- Tanyol, Cahit (18 Mayıs 1955). “Cemiyet ve Cemaat”. Yeni Sabah Gazetesi.

- Tanyol, Cahit (1955). "Türk Milliyetçiliğinin Gerçekleri ve Türkçülük". Türk Yurdu, 245, Haziran: 903-906.
- Tanyol, Cahit (14 Temmuz 1955). "Muhalefetin Vazifeleri ve Demokrasi". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1955). «İnkılap, Teknik, Hürriyet». Türk Yurdu, 250, Kasım:339.
- Tanyol, Cahit (20 Eylül 1956). «Üniversite Tazminatı». Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (12 Aralık 1956). "İktidara Müsamaha". Havadis Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (11 Ekim 1958). "Kuran ve İbadet". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (20 Ekim 1958). "Din Eğitimi". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1 Mart 1959). "Hoca Kadri Efendi Kimdir I". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (2 Mart 1959). "Hoca Kadri Efendi'nin Parlamentosu II". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (3 Mart 1959). "Hoca Kadri Efendi'nin Parlamentosu III". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (4 Mart 1959). "Hoca Kadri Efendi'nin Parlamentosu IV". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (5 Mart 1959). "Hoca Kadri Efendi'nin Parlamentosu V". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1959). "Traktör Giren 50 Köyde Nüfus Hareket erinin ve İhtimai Değişmelerin Kontrolü». Sosyoloji Dergisi, 13-14, 198-218.
- Tanyol, Cahit (13 Haziran 1960). "Uyanık Olalım". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (25 Haziran 1960). "Ordu Gençlik ve Üniversite". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (13 Mart 1961). "Üniversite Özerkliği ve Anayasa", Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (13 Nisan 1961). "Demokrasi Kalıbı". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (17 Nisan 1961). «Üniversite Özerkliği Hakkında Bir Demeç». Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1961). "Peşke Binamlısı Köyü Monografisi", Sosyoloji Dergisi. 16, 17-57.
- Tanyol, Cahit (6 Nisan 1962). "Din Gerçeği". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (13 Nisan 1962). "Demokrasi Kalıbı». Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (11 Mayıs 1962). "Ekmek". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (25 Mayıs 1962). "Halka Doğru". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (15 Haziran 1962). "Batı Demokrasileri ve Biz". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (22 Haziran 1962). "Demokraside ki Yön". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (29 Haziran 1962). "Zengin – Fakir". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (13 Temmuz 1962). "Batı Medeniyetinde Kişilik Laik Tavrı – Dini Tavrı". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (17 Ağustos 1962). "Şahsi Teşebbüs İmkânı". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (15 Eylül 1962). "Sosyal Araştırma Merkezleri ve Gaziantep". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1962). "Mustafa Küllük". Gaziantep Kültür Dergisi. II, 40, 16.

Türk Sosyolojisinin Tanığı: Cahit TANYOL

- Tanyol, Cahit (1962). "Türkiye'de Mülkiyet Meselesi". Yön Dergisi. 46, Eylül: 7,8.
- Tanyol, Cahit (1962). "Türkiye'de Burjuva Meselesi". Yön Dergisi. II, 44, Ekim: 6.
- Tanyol, Cahit (1962). "Gerçekçi ve Osmanlı Mustafa Kemal". Yön Dergisi. 47, Kasım: 8,9.
- Tanyol, Cahit (11 Mart 1963). "Hacı Leylekler". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1963). "Elifoglu Köyü Monografisi". Sosyoloji Dergisi. 17-18, 171-222.
- Tanyol, Cahit (1963). "19 Mayıs'tan 27 Mayıs'a". Yön Dergisi. 75, Mayıs: 5.
- Tanyol, Cahit (1963). "Bir Yıldönümü", Gaziantep Kültür Dergisi, VI, Ocak: 10.
- Tanyol, Cahit (1964). "İçimizdeki Düşman I: Parazit Kadro". Yön Dergisi. 80, Ekim: 6.
- Tanyol, Cahit (1965). "Tehlike Çanı I". Yön Dergisi. 118, Temmuz: 16.
- Tanyol, Cahit (1965). "Tehlike Çanı II" Yön Dergisi. 122, Temmuz: 7.
- Tanyol, Cahit (1965). "Tehlike Çanı III: Çıkar Yol Niçin Sosyalizm". Yön Dergisi. 124, Ağustos: 16.
- Tanyol, Cahit (1965). "Tehlike Çanı IV: Çıkar Yol Niçin Sosyalizmdir". Yön Dergisi, 129, Eylül:12.
- Tanyol, Cahit (1965). "Tehlike Çanı V: İslam'ın Cenneti Sosyalizmdir". Yön Dergisi. 130, Eylül: 7.
- Tanyol, Cahit (1965), "Türkiye'de Mülkiyet Yapısı ve Sosyalizmi Zorunlu Kılan Nedenler". Yön Dergisi. 134, Ekim: 12.
- Tanyol, Cahit (1965a). "Site Ruhu ve Gaziantep". Gaziantep Kültür Dergisi. V, 277, Aralık: 14.
- Tanyol, Cahit (1966b). "Görünmeyen İşgal". Yön Dergisi. 172, Temmuz: 14.
- Tanyol, Cahit (1966c). "Sömürge Demokrasilerinin Nitelikleri". Yön Dergisi. 74, Temmuz: 29.
- Tanyol, Cahit (1966d). "Ziya Gökalp'in Kişiliği, Ülkücülüğü, Bilim Adamlığı", Sosyoloji Dergisi. 19-20, 264-270.
- Tanyol, Cahit (1966). "Eylen Köyü Monografisi". Sosyoloji Dergisi. 19-20, 38- 98.
- Tanyol, Cahit (1970). "Ah Şu Komünistler". Tutum. 164, Mart: 22.
- Tanyol, Cahit (13 Eylül 1971). "Şinasi Efendi ve Tanzimat". Akşam Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (05 Ocak 1973a). "Türkiye ve Sosyal Görünüşü 1972'den 1973'e". Milliyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1973b). "Türk Sosyolojisinin Bazı Sorunları", Cumhuriyetin 50. Yılında Armağan. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 429-432.
- Tanyol, Cahit (1976). "Hocamız Fındıkoğlu". Sosyoloji Dergisi. 3-4, Ocak: 523-529.
- Tanyol, Cahit (1977). "Kemal Tahir Üstüne". Özgür İnsan Dergisi. VI, 45, Temmuz: 75.
- Tanyol, Cahit (29 Ekim 1980). "Atatürk'ün Egemenlik An ayışı ve Cumhuriyet". Milliyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1982). "Tanzimat ve Getirdikleri". Cavit Orhan Tütengil'e Armağan. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları. 163-171.
- Tanyol, Cahit (1994). "Yanıtlar". Aydın, Yazko Ortak Kitap 10, Ekim: 72-80.
- Tanyol, Cahit (1985), "İçimizdeki Çelişki: Kültür", Yazko-Edebiyat, 52, Nisan:7.
- Tanyol, Cahit (1 Haziran 1987), "Din ve Laiklik I". Güneş Gazetesi.

- Tanyol, Cahit (2 Haziran 1987). "Din ve Laiklik II". Güneş Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (3 Haziran 1987). "Din ve Laiklik III". Güneş Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (4 Haziran 1987). "Din ve Laiklik IV". Güneş Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (5 Haziran 1987). "Din ve Laiklik V". Güneş Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (6 Haziran 1987). "Din ve Laiklik VI". Güneş Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (7 Haziran 1987). "Din ve Laiklik VII". Güneş Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (8 Haziran 1987). "Din ve Laiklik VIII". Güneş Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (9 Haziran 1987). "Din ve Laiklik IX". Güneş Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (10 Haziran 1987). "Din ve Laiklik X". Güneş Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (19 Temmuz 1987). "Türk İslam Sentezcileri". Güneş Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (11 Ekim 1987). "Minare ve Ezan". Güneş Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (25 Ekim 1987). "Ezan Türkçe mi Okunmalı, Arapça mı?". Güneş Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (28 Şubat 1988). "Örtülü Kadın ve Moda". Güneş Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (4 Eylül 1988). "Akı Evvel Bir Kitap". Güneş Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (23 Ocak 1989). "Nakşibendilik ve Ötesi". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1989). "Türk Toplumunda Devlet Felsefesi". Felsefe ve Sosyal Bilimler Kongresi, 7-14 Mayıs 1984, 438-452.
- Tanyol, Cahit (18 Mayıs 1989). "Atatürk Mucizesi Laiklik". Güneş Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1990). "Marksizm ve Leninizm İflas Etti mi?". Türk Henkel Dergisi. 69, Ekim: 19-21.
- Tanyol, Cahit (1991). "Türk Müslümanlığı ve Alevilik". Cem Dergisi. 2, Temmuz: 8.
- Tanyol, Cahit (1991). "Demokrasinin Yitik Halkası Laiklik". Cem Dergisi. 3, Ağustos: 8.
- Tanyol, Cahit (1992). "Anadolu'nun Türkleşmesi ve Alevilik". Cem Dergisi. 8, Ocak: 20,21.
- Tanyol, Cahit (8 Şubat 1992). "Diyanet İşleri Başkanlığına Bir Öneri". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (7 Mart 1992). "Türban ve Moda Babında". Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1993). "Boran'ın Ahlaki Kişiliği ve Berkes". Toplumbilim Dergisi, Türk Toplumbilimcileri Özel Sayısı. 2, Ekim: 37-39.
- Tanyol, Cahit (1993). "İslamiyet'in Çıkmazları". Cem Dergisi. 30, Kasım: 5.
- Tanyol, Cahit (1994a). "Ve İşte Devlet". Cem Dergisi. 32, Ocak: 4-5.
- Tanyol, Cahit (1994b). "Devletin Olmadığı Yerde Demokrasi Olmaz". Türk Henkel Dergisi, 108, Ocak: 16-24.
- Tanyol, Cahit (1994c). "Bu da İkinci Cumhuriyet". Cem Dergisi, 33, Şubat: 10.
- Tanyol, Cahit (1994d). "Din Sömürüsü ve Politika". Cem Dergisi, 40, Eylül: 23.
- Tanyol, Cahit (1994e). "Bilgi Toplumunun Temeli Laik Düşüncedir". Türk Henkel Dergisi, 119, Aralık: 1-24.
- Tanyol, Cahit (1995). "Alevi Şeriatı". Cem Dergisi, 44, Ocak: 5-6.
- Tanyol, Cahit (15 Nisan 1995). "Kıyak Emekliler Arpalığı". Pazar Postası.
- Tanyol, Cahit (1995). "Alevi Katliamının Altında Yatan Gerçek". Cem Dergisi, 47, Nisan: 8-9.
- Tanyol, Cahit (1995). «Şeriat Ama Hangi Şeriat». Cem Dergisi, 52, Eylül: 6.
- Tanyol, Cahit (4 Eylül 1998). "Akı Evvel Bir Kitap". Güneş Gazetesi.

Türk Sosyolojisinin Tanığı: Cahit TANYOL

- Tanyol, Cahit (15 Mayıs 1999). “Hayınlığın Böylesi”. Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (1999). “Nisuzaz Şair Buluşmaları”. E Dergisi. 5, Ağustos: 2.
- Tanyol, Cahit (2001). “Kıyak Emekliler Saltanatı: Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer’e Bir Mektup”. Aydınlık Dergisi.
- Tanyol, Cahit (30 Aralık 2003). “Türban Amaç mı Araç mı I”. Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit (31 Aralık 2003). “Türban Amaç mı Araç mı? II”. Cumhuriyet Gazetesi.
- Tanyol, Cahit. (01 Ocak 2004). “Türban Amaç mı Araç mı III”. Cumhuriyet Gazetesi.
- Turhan, Mümtaz (1957), “Köy Tetkiklerinde Kullanılacak Metotlar Hakkında Bazı Düşünceler”. Sosyoloji Dergisi. 12, 99.
- Tütengil, Cavit Orhan (1966). “İstanbul Üniversitesinde Sosyoloji Öğretimi ve Ziya Gökalp”. Sosyoloji Dergisi. 19-20, 274-279.
- Ülken, Hilmi Ziya (1942). “Sosyolojinin Mevzuu ve Usulü”. Sosyoloji Dergisi, 1, 13-18.
- Ülken, Hilmi Ziya & Tanyol, Cahit, vd. (1950). “Karataş Köyü Monografisi”. Sosyoloji Dergisi, 6, 82-103.